

Integraal programmeren: de Bossche aanpak

Relining-werkzaamheden. Hiermee wordt de levensduur van riolering verlengd.

Samenwerken loont, zeker nu het werken in de openbare ruimte steeds complexer wordt. Ook de gemeente 's-Hertogenbosch ervaart die toenemende complexiteit en behoefte aan afstemming. Een nieuwe aanpak, met integraal programmeren als basis, is het antwoord van de gemeente hierop. De eerste resultaten zijn bemoedigend.

Verandering in de openbare ruimte is vaak fysiek gedreven. Het groot-schalig vervangen van assets maakt het mogelijk om de nieuwste inzichten te verwerken in de herinrichting en de leefomgeving toekomstbestendig te maken. Die inzichten komen vanuit allerlei invalshoeken. Als je die goed op elkaar weet af te stemmen, kun je overlast beper-

ken, werk met werk maken, kosten besparen en efficiënt personeel inzetten. Zeker nu gemeenten met zoveel opgaven te maken hebben: woningbouw, energietransitie, klimaatopgave en een vervangingsgolf van assets in de openbare ruimte.

Integraal programmeren is een manier of methode om al die inzichten af te wegen

Chrissy Faber: 'Het is niet eenvoudig om zoveel opgaven en belangen op een efficiënte en samenhangende manier te programmeren.'

en te vertalen in een samenhangend programma. 'Wij zijn drie, vier jaar geleden begonnen met intensiever integraal te programmeren', vertelt Chrissy Faber, regisseur bij de Afdeling Beheer en Programmering Openbare Ruimte van de gemeente 's-Hertogenbosch. 'Dat heeft veel voeten in de aarde gehad. Alleen al binnen de gemeente zijn meerdere afdelingen actief met elk hun eigen werkteerein, plannings en cultuur. Zo zijn er verschillen in opgaven tussen de sectoren Stadsontwikkeling en Stadsbeheer. En ook bij het Sociale Domein heeft men ambities in de openbare ruimte. Dan zijn er ook nog externe partners als Brabant Water, woningcorporaties BrabantWonen en Zayaz en netbeheerder Enexis die grote opgaven hebben waar we op willen anticiperen. Het is niet eenvoudig om zoveel opgaven en belangen op een efficiënte en samenhangende manier te programmeren.'

Organisatie erop instellen

Om effectief met integraal programmeren aan de slag te gaan, heb je een organisatie nodig die daarop is ingesteld, op allerlei manieren. Martine Stouten, bureauhoofd van de afdeling waar Chrissy werkt, geeft een voorbeeld. 'In onze organisatie is het opdrachtgeverschap voor projecten in de openbare ruimte als een aparte functie

belegd bij een regisseur van onze afdeling. Daardoor is er veel inhoudelijke kennis aanwezig en sneeuwt het opdrachtgeverschap niet onder door andere taken, zoals kan gebeuren als het wordt belegd bij een algemeen manager.'

In 's-Hertogenbosch is de sector Stadsbeheer al bezig met integrale programmering in de openbare ruimte. Dit is logisch vindt Martine, 'Als beheerder overzie je je hele gebied; niet alleen de bouwprojecten, maar ook waar beheertaken liggen. Je overziet bovendien een lange periode, omdat de beheerfase een langere periode in beslag neemt dan de realisatiefase. Je hebt te maken met afschrijvingstermijnen op assets van soms tientallen jaren.'

Nu we het toch over afschrijvingstermijnen hebben: riolering gaat in de Bossche zandgrond meestal heel lang mee, langer dan de gangbare termijn van zestig jaar. Dat is natuurlijk mooi meegenomen, maar heeft ook een nadeel, vertelt Chrissy. 'Meestal is riool de aanjager en ook de kostendrager van een grootschalige herinrichting. Wij moeten langer wachten op dat natuurlijke vervangingsmoment, waardoor we soms een initiator missen om ergens aan de slag te gaan. Je moet dan soms andere gelegenheden aangrijpen om het vernieuwings-

Martine Stouten: 'Als beheerder overzie je je hele gebied; niet alleen de bouwprojecten, maar ook waar beheertaken liggen.'

proces in gang te zetten. Daar denken we nu over na. In het kader van klimaatadaptatie kunnen we bijvoorbeeld regenwateropvang van daken “afkoppelen” en via een apart stelsel opvangen: schoon water stroomt via de straat naar het gescheiden stelsel en heeft daardoor meer opvangcapaciteit.’

Gestelse buurt

Een goed voorbeeld van de nieuwe aanpak is de vernieuwing van de Gestelse buurt.

In deze buurt vormde het plan van woningcorporatie BrabantWonen voor de vernieuwing van zes flats rond de Guido Gezellelaan het aangrijpingspunt voor een reeks samenhangende fysieke en sociale maatregelen. Chrissy licht toe. ‘We beschikken bij de gemeente over een wijk-

en buurtmonitor waarin we allerlei gegevens bijhouden, bijvoorbeeld over gezondheid, omgaan met elkaar, je veilig voelen en beleving van de openbare ruimte.’ Deze monitor maakte duidelijk dat de Gestelse buurt extra aandacht nodig heeft, sociaal en fysiek. Dat heeft geleid tot een buurtvisie met vier strategische doelstellingen:

1. We bieden perspectief (bijvoorbeeld door armoede aan te pakken)
2. We werken aan een weerbare, ‘samenredzame’ buurt
3. We werken aan een veilige buurt
4. We werken aan een aantrekkelijke leefomgeving, die duurzaam is en gezondheid bevordert

‘Vooral aan die laatste doelstelling zitten zowel fysieke als sociale aspecten’, ver-

volgt Martine. ‘Ze zijn met elkaar verweven, net zoals bewoners hun leefomgeving ervaren. Die zien ook het geheel, niet de verschillende sectoren die een bepaald deel voor hun rekening nemen.’

Er speelt volgens Martine nog een andere reden om vroegtijdig gebiedsgericht te kijken. ‘We waren aanvankelijk van plan om de riolering in zes straten te vervangen, maar doen uiteindelijk stapsgewijs de hele buurt, integraal. Door de inrichting van de buurt integraal te benaderen, kun je bijvoorbeeld afvoercapaciteit uitsparen door de aanleg van extra groen. Alles hangt met alles samen. Maar dan moet je wel gebiedsgericht kijken.’

Veelbelovend

De werkzaamheden in de Gestelse buurt gaan dit jaar van start en duren naar verwachting tot en met 2029. Te vroeg dus om vast te stellen wat het resultaat is, al is het ontwerp veelbelovend. Maar ook buiten de Gestelse buurt kun je zien dat integraal programmeren loont. Chrissy geeft een voorbeeld tot besluit. ‘In een straat waar we aan de slag gaan, is Enexis, een belangrijke partner van ons, van plan om nieuwe kabels aan te leggen. Maar ze zijn nog niet zover, het past niet in hun planning. We hebben daarom met ze afgesproken dat wij alvast een mantelbuis voor ze aanleggen en vrijhouden, zodat ze in een later stadium de kabels er heel eenvoudig in kunnen leggen. Minder kosten, minder overlast: dat is wat integraal programmeren kan opleveren.’ *

Dit artikel is ook te raadplegen op www.platformisor.nl.

Websites

WWW.PLATFORMISOR.NL
WWW.S-HERTOGENBOSCH.NL/GESTELSEBUURT
WWW.S-HERTOGENBOSCH.NL

‘Alles hangt met alles samen. Maar dan moet je wel gebiedsgericht kijken’

Bloemrijke berm aan de Koningsweg.